

Klokken van nood en hoop

Vijf weken geleden is het alweer dat het openbare leven abrupt tot stilstand kwam... Het coronavirus heeft grote impact op onze samenleving. In het dagelijks leven zijn we gewend veel verschillende plekken op te zoeken, zoals ons werk, de school, de sportclub, de winkels en uitgaansgelegenheden, maar deze plaatsen zijn nu veelal gesloten.

Ook veel kerken besloten hun deuren te sluiten. Kerken – de plaatsen waar eendracht en hoop een thuis hebben – kunnen niet meer gebruikt worden om deze hoop te verkondigen. Op initiatief van de Oudkatholieke Paradijkerk in Rotterdam startte op woensdag 18 maart de actie Klokken van nood en hoop.

Klokken van hoop

In deze tijd waar zo veel mensen behoefte hebben aan tekenen van hoop en uitkomst, waar mensen van allerlei generaties (tijdelijk) sociaal geïsoleerd raken, zijn het de torens, klokkenstoelen en kerken die een oproep van hoop kunnen doen door de luidklok te laten klinken. Beheerders van klokken zijn opgeroepen om op woensdagavond tussen 19.00 en 19.15 uur de klokken te luiden. Deze actie werd door de landelijke Raad van Kerken overgenomen en vindt veel weerklank: ook verschillende kerken in Ridderkerk hebben zich bij dit initiatief aangesloten. De actie is verlengd, tot het moment dat de overheid aangeeft dat (kerkelijke) bijeenkomsten weer mogelijk zijn: vanavond en op de woensdagen 22 en 29 april worden de klokken opnieuw geluid.

Waarom klokken luiden?

Deze Klokken van nood en hoop kunnen kerken mensen met elkaar verbinden, óver de grenzen van sociaal isolement heen. Ook roepen de kerken daarmee op tot gebed en andere vormen van steun: voor allen die besmet zijn en voor hen die iemand verloren hebben als gevolg van het virus; voor hulpverleners die zich dag aan dag inzetten voor de gezondheid en veiligheid van medemensen.

Klokken als communicatiemiddel

Al eeuwen lang luiden klokken als communicatiemiddel. Ze roepen niet alleen op tot gebed, maar vertellen de inwoners met hoge of sonore klanken, zonder woorden wat er aan de hand is in de stad of het dorp. Als er iemand overleden is, klinken de lage klanken van de doodsklok; in sommige dorpen in Friesland en Groningen kondigen klokken tegenwoordig nog steeds de geboorte van een kind aan.

Het Angelus

Sommige oude kerken hebben een speciale gebedsklok: het angelusklokje. Het Angelus (voluit: Angelus Domini; in het Nederlands: de Engel des Heren) is een katholiek gebed dat van oudsher driemaal daags gebeden werd: om zes uur 's ochtends, om twaalf uur 's middags en zes uur 's avonds. In het verleden begonnen en stopten gelovigen hun werkzaamheden om dan het 'Wees gegroet Maria' te bidden. Deze momenten werden aangekondigd door het luiden van het angelusklokje.

Sinds de vernieuwing in de Rooms Katholieke kerk, in de jaren 60 van de vorige eeuw, bestaat het gebruik dat de paus iedere zondag, om 12 uur 's middags, voorgaat in het Angelusgebed. Dat doet hij vanuit het raam van zijn appartement in het Apostolisch Paleis in Rome. Na het Angelus spreekt de paus een kort stichtelijk woord en begroet hij de pelgrims.

Het 'Onze Vader' bidden

De Franse rechter Michel de Montaigne (1533 – 1592) schreef in één van zijn beroemde essays over gebeden dat je het 'Onze Vader' drie keer per dag zou moeten bidden.

'De Heer heeft ons dit gebed immers zelf gedictieerd,' schrijft Montaigne.

'Als ik het voor het zeggen had, zou ik willen dat het 'Onze Vader' het gebed was dat de christenen bij het aan tafel gaan, het opstaan en naar bed gaan en bij alle bijzondere

gelegenheden die we gewend zijn met gebeden te begeleiden, zouden uitspreken, altijd, zo niet uitsluitend, dat gebed. (...) want ongetwijfeld zegt het alles wat gezegd moet worden (...) Het is het enige gebed dat ik in alle omstandigheden uitspreek; in plaats van het te variëren herhaal ik het.'

Ook de Duitse theoloog Dietrich Bonhoeffer (1906 – 1945) was van mening dat wij het 'Onze Vader' dagelijks zouden bidden. "Geef ons heden ons dagelijks brood", geef ons het brood dat wij elke dag nodig hebben. Het brood als beeld voor de samenleving, de gemeenschap waar we deel van uitmaken, dichtbij en wereldwijd. Met het 'Onze Vader' bidden wij om zin en samenhang.

Vanavond luiden de klokken weer, Klokken van hoop en nood én troost. Oproep tot gebed, zeker in deze moeilijke tijd.